

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	HIST 305 Azərbaycan tarixi-3, 6 AKTS
	Departament	Tarix və Arxeologiya departamenti
	Program (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2023/24-cü tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Prof. Nəsiman Yaqublu
	E-mail:	Nasiman.Yagublu@kazar.org nasiman_yaqublu@mail.ru
	Telefon:	
	Mühazirəotağı/Cədvəl	
	Məsləhətsaatları	Müəllimin təyin etdiyi vaxtda
	Prerekvizitlər	Azərbaycan tarixi-2
Tədrisdili	Azərbaycan dili	
Fənninnövü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	<p>Əsas dərsliklər:</p> <ol style="list-style-type: none"> XX əsr Azərbaycan tarixi, II cild, Red. Y.B. Yusifov və T.T. Vəliyev. Bakı, 2004. Azərbaycan tarixi. Ali məktəblər üçün mühazirələr kursu. II hissə. (XIX-XXI əsrlərinə vəvvəli). A.Ə.Rzayevin redaktəsi ilə. Bakı, 2010. Azərbaycan tarixi (ən qədim zamanlardan-XXI əsrin ilk onilliklərinə dək). Ali məktəblər üçün dərslik. M.Q.Abdullayevin redaktəsi ilə. Bakı, 2014. <p>Əlavə dərsliklər, vəsaitlər və elmi monoqrafiyalar:</p> <ol style="list-style-type: none"> Azərbaycan tarixi. Yeddi cildlik. VI cild (aprel 1920-iyun 1941), Bakı, 2008; VII cild (1941-2002), Bakı, 2008. Qafqazda Sovet totalitarizmi (1920-30-cu illərdə). Elmi Konfrans. Xəzər Universiteti, 1998. Tadeuş Svyatoçovski. Rusiya və Azərbaycan. Bakı, Xəzər Universiteti, 2000. Araz Aslanlı. Qarabağ problemi, (tarixi, mahiyyəti, həll prosesi). Bakı, 2009. Oqtay Əsədov. Heydər Əliyev. Bakı, 2008. Natiq Əliyev. Neft sənayesinin intibah dövrü. Bakı, 2013. N. Cəfərov, D. Osmanlı. Azərbaycan: Heydər Əliyevdən İlham Əliyevə. Bakı, 2004. Xaləddin İbrahimli. Azərbaycan Siyasi mühacirəti. Bakı, 1997. Nəsiman Yaqublu. Azərbaycan Legionerləri. Bakı, 2005. Nəsiman Yaqublu. Azərbaycan mühacirət irsi. Bakı, 2011. Nəsiman Yaqublu. Məhəmməd Əmin Rəsulzadə Ensiklopediyası. Bakı, 	

	<p>2013.</p> <p>15.Xaricdə yaşayan azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsininsayı, ABŞ və Avropa ölkələrindəki Azərbaycan diaspora təşkilatlarının internet saytları</p> <p>16. Nəsiman Yaqublu. Azərbaycan Milli Azadlıq Hərəkatı Ensiklopediyası. Bakı, 2018.</p> <p>17. Nəsiman Yaqublu. Polyakların Azərbaycanda fəaliyyəti. B., 2022</p> <p>18. Nəsiman Yaqublu. Bakının Qurtuluşu. B. 2022.</p>																					
Kursun vebsaytı	<p>www.azerbaijan.az;</p> <p>www.aztarix.azeriblog.com;</p> <p>www.azerbaycanli.orgwww.history.az</p>																					
Kursun təsviri və məqsədləri	Azərbaycan tarixi kursu qədim zamanlardan son günlərdək vətən tarixini əhatə edir. Son illərkonseptual dəyişmələr baş verdiyindən, bir sıra məsələlərə baxış əvvəlkindən kəskin şəkildə fərqlənir. Bəzi tarixi hadisələr yeni faktlarla zənginləşib, müəyyən dövrlərdəki boşluqlar doldurulmaqdadır. Tədris programının tərtibi zamanı bütün bu amillər nəzərə alınmış, tarixin qaranlıq səhifələrinə diqqət artırılmışdır. Azərbaycan tarixi barədə bitkin və dolğun təsəvvürün formallaşmasına imkan verir.																					
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	<p>Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Azərbaycan tarixi haqqında bitkin, dolğun və obyektiv təsəvvür yaranacaq, - Azərbaycanın qədim dünya sivilizasiyasının ocaqlarından biri və Şərqi dünyasının ayrılmaz hissəsi olmayı haqda məlumatları daha da genişlənəcək, - Azərbaycan etnosunun təkraredilməz və avtoxtonolduğu nadairgeniş təsəvvür yaranacaq, - Vətən tarixinə, mədəniyyətinə, mənəvi dəyərlərinə sevgi və hörmət hissini daha da artıracaq və vətənpərvərlik ruhunu daha da yüksəldəcəkdir. <p>Qazanılmış təcrübə</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarixi hadisələrin analizi - Tarixi hadisələrə tənqidivə obyektiv yanaşma - Azərbaycanın mədəni-tarixi inkişaf mərhələlərinin araşdırılması və Azərbaycanın müasir dövrdə dünya miqyasında rolu və yerinin müəyyənləşdirilməsi. 																					
Tədris metodları	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 2px;">Mühazira</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">X</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Qrup müzakirəsi</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">X</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Praktiki tapşırıqlar</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">X</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Praktiki məsələnin təhlili</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">X</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Digər</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">X</td></tr> </table>	Mühazira	X	Qrup müzakirəsi	X	Praktiki tapşırıqlar	X	Praktiki məsələnin təhlili	X	Digər	X											
Mühazira	X																					
Qrup müzakirəsi	X																					
Praktiki tapşırıqlar	X																					
Praktiki məsələnin təhlili	X																					
Digər	X																					
Qiymətləndirmə	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center; padding: 2px;">Komponentləri</th><th style="text-align: center; padding: 2px;">Tarix/son müddəət</th><th style="text-align: center; padding: 2px;">Faiz (%)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 2px;">Aralıq imtahani</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">Noyabr</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">30 bal</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Aktivlik</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">Semestr boyunca</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">5 bal</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Davamiyyət</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">Semestr boyunca</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">5 bal</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Yoxlama yazı işi (quiz)</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">Aralıq imtahani öncəsi Final imtahani öncəsi</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">10 bal</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Prezentasiya/Qrup müzakirəsi</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">Müəllimin təyin etdiyi vaxtda</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">10 bal</td></tr> <tr> <td style="padding: 2px;">Final imtahani</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">Yanvar</td><td style="text-align: center; padding: 2px;">40 bal</td></tr> </tbody> </table>	Komponentləri	Tarix/son müddəət	Faiz (%)	Aralıq imtahani	Noyabr	30 bal	Aktivlik	Semestr boyunca	5 bal	Davamiyyət	Semestr boyunca	5 bal	Yoxlama yazı işi (quiz)	Aralıq imtahani öncəsi Final imtahani öncəsi	10 bal	Prezentasiya/Qrup müzakirəsi	Müəllimin təyin etdiyi vaxtda	10 bal	Final imtahani	Yanvar	40 bal
Komponentləri	Tarix/son müddəət	Faiz (%)																				
Aralıq imtahani	Noyabr	30 bal																				
Aktivlik	Semestr boyunca	5 bal																				
Davamiyyət	Semestr boyunca	5 bal																				
Yoxlama yazı işi (quiz)	Aralıq imtahani öncəsi Final imtahani öncəsi	10 bal																				
Prezentasiya/Qrup müzakirəsi	Müəllimin təyin etdiyi vaxtda	10 bal																				
Final imtahani	Yanvar	40 bal																				

	Yekun	100 bal
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<p>Aktivlik Dərslərdə, diskussiyalarda, prezentasiyalarda və elmi seminarlarda iştirak etmək.</p> <p>Davamiyət Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.</p> <p>Dərsə gecikmə Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərsdə iştirak edə bilər.</p> <p>Yoxlama yazı işi Kurs boyu iki yoxlama yazı keçirilməsi nəzərdə tutulur. Birinci yoxlama yazı işi aralıq imtahani öncəsi, ikincisi yekun imtahan öncəsi. Hər yoxlama işi 5 bal ilə qiymətləndirilir. Sənədlə təsdiq edilən üzrlü səbəbə görə yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yaza bilər.</p> <p>Prezentasiya işinə qaydalar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İş ayrıca vərəqlərdə yazılmalıdır. Kağızin formatı A4, şirifti 14, interval 1, işin həcmi 10-15 səhifə olmalıdır. 2. Vərəqin bir üzü yazılmalı, vərəqə nömrələr qoyulmalıdır. 3. İş aydın yazılmalı, fikirlərin abzaslara bölünməsi məntiqi olmalıdır, hər yeni fikirdə abzasdan istifadə edilməlidir. İşin girişi və nəticəsi olmalıdır. 4. İş yazıklärən mənbələrə istinad edilməlidir. İstinad qaydaları müəllim tərəfindən təqdim olunacaqdır. 5. Sonda istifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı əlavə edilməlidir. 6. İşin titul vərəqi olmalıdır: mövzunun adı, tələbənin adı, soyadı, fakültəsi, işin yerinə yetirildiyi departament göstərilməlidir. <p>İmtahanlar Aralıq imtahani sentyabr və oktyabr ayında keçirilən mövzular əsasındaverilir, (1-7 mövzular) Final imtahani noyabr və dekabr aylarında keçirilən mövzular əsasında final, (8-15 mövzular) Aralıq və yekun imtahani mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanırlar.</p> <p>İmtahan qaydalarının pozuntuları Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürülmələr qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır.</p> <p>Fənni bitirmək qaydası Universitənin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.</p> <p>Tələbələrin davranış qaydaları Dərs zamanı dərs prosesini pozmaq və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır.</p>	

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1.		<p>Fənnlə və sillabusla ümumi tanışlıq. Azərbaycan SSR qurulması. Azərbaycan 1920-1930-cu illərdə. Yeni ideoloji sistemin yaranması. N.Nərimanovun mübarizəsi. Azərbaycanda sovet rejiminə qarşı baş verən silahlı üsyənlər. Azərbaycanda siyasi mühacirət.</p>	[1, fəsil X, s.249-280]; [2, IX mühazirə, s. 279-304]; [3,XI fəsil, s.268-272,277-283];
2.		<p>Azərbaycan SSR-in ZSFSR və SSRİ-yə daxil edilməsi. Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin və Naxçıvan MSSR-inyaradılması. Zəngəzurun və digər Azərbaycan torpaqlarının ermənilərə verilməsi. Naxçıvan MSSR-in yaradılması.</p>	[1,X fəsil,s.254-270]; [2, X fəsil, s. 304 -316]; [3,XI fəsil, s.272 -277];
3.		<p>Sovet hakimiyyətinin qurulması. Sosialist təsərrüfatçılığın yaranması. Mədəni inqilab. İctimai və siyasi vəziyyət. Kənd təsərrüfatının qurulması. Kalxoz quruculuğunun ağır nəticəsi. Kalxozlaşmaya qarşı müqavilə.</p> <p>Azərbaycanda Sovet totalitarizmi. 30-cu illərin represiyaları. Azərbaycan ziyahlarının təqibi. Azərbaycanlıların sürgün edilməsi.</p>	[1, X fəsil, s. 280-292]; [2,IX mühazirə, s.317 - 321]; [3, X fəsil, s.283-288]; [2, IX mühazirə, s.321-325];
4.		<p>Azərbaycan mətbuatında və ədəbiyyatında “stalinizmin” təbliği. “Sifarişli” ədəbiyyatın yaranması, tarixin təhrif edilməsi, “Proletkult” mədəniyyət sisteminə üstünlük verilməsi. Elm, yeni təhsil sistemi, savadsızlığın ləğvi uğrunda mübarizə, dinin sıxışdırılması. İncəsənət.</p>	[3,XI fəsil,17,18, s.289-298];
5.		<p>Güney Azərbaycan İkinci Dünya müharibəsi illərində. Milli azadlıq hərəkatı - 21 Azər. Beynəlxalq münasibətlərdə Cənubi Azərbaycan məsələsi.</p>	[1,XIII fəsil, s.360-374]; [3,XII fəsil, s.307-315];
6.		<p>İkinci Dünya müharibəsinin başlanması. Azərbaycan xalqı müharibə illərində. İkinci Dünya müharibəsi illərində Azərbaycan legionerləri. Azərbaycan legionerlərinin Mill Azərbaycan Qurultayı keçirməsi. Almaniya rəsmiləri ilə Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda aparılan danışıqlar.</p>	[1, XII fəsil, s. 334-360]; [2, X mühazirə, s. 325-367]; [3, XI fəsil, s. 295-310];
7.		<p>Azərbaycan SSR müharibədən sonrakı illərdə (1946-1980-ci illərin ortaları). Sosial-iqtisadi vəziyyət. Totalitar rejimin möhkəmlənməsi. Azərbaycanlıların Ermənistən SSR-dən deportasiyası. M.C.Bağirov həkimiyətinin devrilməsi.</p> <p>İ.Mustafayev. V.Axundov. Azərbaycan SSR rəhbərliyində dəyişikliklər. H.Əliyev.</p>	[1, XIV fəsil, s.400-428]; [2, XII fəsil, s.368-417]; [3, XIII fəsil, s.315-324];

ARALIQ İMTAHANI			
8.		Azərbaycan Respublikası “Yenidənqurma” yolunda. Azərbaycan SSR 80-ci illərin sonu, 90-ci illərin əvvəllərində. Sosial-siyasi həyatın canlanması. Milli – demokratik hərəkat. “Dağlıq Qarabağ problemi”nin ortaya atılması. Yeni siyasi partiyalar, ictimai təşkilatlar. AXC-nin yaranması və onun rolunun artması.	[1, XIV fəsil, s.400-428]; [2, XII mühazirə, s.418-461]; [3, XIII fəsil, s.324-331];
9.		Azərbaycanlıların Ermənistandan deportasiyası. Daxili vəziyyətin kəskinləşməsi. 1990-cı il 20 Yanvar faciəsi. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsi. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının inkişaf problemləri. Daxili və xarici vəziyyət. Ayaz Mütəllibovun siyasi xəttinin ifası. Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü və Dağlıq Qarabağ müharibəsinin başlanması, Xocalı soyqırımı. Respublikada ictimai-siyasi böhran, torpaqların işğalı. Hərbi uğursuzluqlar.	[1, XVI fəsil, 459-475]; [2, XII mühazirə, 462-474]; [3, XIV fəsil, s.331-342];
10.		Xalq hərəkatının yüksəlişi. Elçibəy - AXC iqtidarı. Siyasi və iqtisadi islahat təşəbbüsleri. Gəncə qiyamı (1993, 4 iyun). AXC iqtidarının devrilməsi.	[1, XVII fəsil, s.475-488]; [2, XIII fəsil, s.474-487];
11.		Prezident səlahiyyətlərinin Heydər Əliyevə verilməsi; 1993-cü il prezident seçkiləri. Siyasi sabitliyə doğru. Azərbaycan - Ermənistən münasibətləri. Atəşkəs. Neft siyaseti. Əsrin müqaviləsi.	[1, XVII fəsil s. 488-517]; [2, XIII mühazirə, s. 487-500]; [3, XIV fəsil, s.348-360];
12.		Yeni prezident seçkiləri (1998-ci il). Beynəlxalq münasibətlərin genişlənməsi. Daxili və xarici siyaset. Azərbaycan dövlətçiliyi. Azərbaycan Respublikasının neft strategiyası.	[1, XIV fəsil 22, s.517-576]; [2, XIV mühazirə, s. 500-509]; [3, XIV fəsil, s.358-361];
13.		İlham Əliyevin prezident seçilməsi (2003-cü il, 15 oktyabr). 2013-cü il, prezident seçkiləri. Azərbaycanda beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi.	[2, XIV mühazirə, s.509-521]; [3, XIV fəsil, s.361-369];
14.		Azərbaycan torpaqlarının işgaldən azad edilməsi (2020-ci il). Zəfər Günü”n Bayram olaraq qeyd edilməsi	[1, XIII fəsil, s. 488-517]; [3, XIV fəsil, s. 369-372];
15.		Azərbaycan Diasporunun xarici ölkələrdə	[3, XII fəsil, s.369-

		fəaliyyəti. Dünya Azərbaycanlılarının qurultaylarının Bakıda keçirilməsinin əhəmiyyətliliyi. ABŞ-da və Avropa ölkələrindəki diaspor qurumlarımız. Diaspor təşkilatlarımızın nəşr orqanları, yaratdıqları internet saytlar.	372];
		FİNAL İMTAHANI	

“Azərbaycan tarixi-3” fənni üçün prezəntasiya mövzularının siyahısı:

- 1.Nəriman Nərimanovun ictimai-siyasi fəaliyyətinə fərqli baxışlar.
- 2.Ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı siyaseti.
- 3.Cənubi Azərbaycanda milli hərəkat.
- 4.Sovet rejimi dövründə repressiyalar.
- 5.Dağlıq Qarabağ problem uğrunda aparılan diplomatik mübarizə
- 6.Azərbaycan Respublikasının neftstrategiyası
- 7.Azərbaycanda sovet hakimiyyətinə qarşı müqavimət
- 8.Xocalı Soyqırımı soyqırımı
- 9.Azərbaycanlıların Ermənistandand deportasiyası
- 10.Azərbaycan xalqının milli azadlıq mübarizəsi (1980-1990-cı illər).
- 11.Qərb tədqiqatçıları Azərbaycan haqqında: T.Svyatočovski.”Rusiya və Azərbaycan”. Xəzər Universiteti, Bakı. 2000.

A) Əcnəbi müəlliflərin gözü ilə Azərbaycan tarixi:

- 1.Tadeuš Svyataxovski (ABŞ);
- 2.Audrey Altstadt(ABŞ);
- 3.Georgi Mamuliya(Fransa);
- 4.Andrey Xodubski(Polşa).

B) Azərbaycanın görkəmli tarixçiləri:

- 1.Ziya Bünyadov (“Qırmızı terror” kitabının təhlili);
- 2.Şirməmməd Hüseynov (“Mənəvi irsimiz və gerçəklilik” kitabı, Bakı 2014);
- 3.Mirzə Bala Məmmədzadə (Mühacirət mətbuatında sovet rejimi əleyhinə yazıları);

C) Türkiyə tarixçiləri

- 1.Rəfiq Özdekk (IV cildlik “Türkün Qızıl kitabı” araşdırmalarının müəllifi kimi);
- 2.Səbahəddin Şimşir (Azərbaycan mühacirəti ilə bağlı araşdırmaları);